

TÍTOL DEL DOCUMENTAL: UNA MIRADA JOVE VERS EL RACISME**Any: 2024****Lloc de realització i edició: Platja d'Aro****Direcció i copyright: Ajuntament de Castell d'Aro, Platja d'Aro i s'Agaró****Durada: 28 minuts****El documental està penjat a youtube. El trobareu clicant en aquest enllaç:****<https://www.youtube.com/watch?v=YaNG5hS-bU4>**

Resum: El documental "Mirada jove vers el racisme" és el resultat d'un procés participatiu i col·laboratiu realitzat per joves locals de Castell d'Aro, Platja d'Aro i s'Agaró. El documental, basat en entrevistes a testimonis directes i a activistes i persones del món acadèmic, té com a objectiu promoure la reflexió i el diàleg com a mecanismes de canvi i eines en la lluita contra el racisme i la desigualtat.

Proposta de treball: ESO, Batxillerat, Adults.

Seguint el marc teòric de referència del grup Desenvolupament Personal i Social de Rosa Sensat, podeu treballar a l'aula a través d'una mirada antropològica, psicològica o social. En aquest document de treball, trobareu un apunt d'aquestes tres mirades i seguidament, una bateria d'activitats. D'una banda, activitats prèvies al visionat i d'altra, activitats que es poden fer un cop s'ha vist el documental. No cal fer totes les activitats. Un cop utilitzeu aquest document, us agraïrem que ens feu arribar qualsevol comentari, proposta o suggeriment a través del bloc "El punt de lectura" o clicant [aquí](#).

Mirada antropològica**Conèixer, entendre i aclarir els següents conceptes:****Racisme, discriminació, migració, adopció, xoc entre cultures, acollida.**

Activitat prèvia al visionat: escriu què significa per a tu cadascun d'aquests conceptes: racisme, discriminació, migració, discriminació. Feu una posada en comú. Podeu consultar què diu la wikipèdia sobre Racisme i Discriminació.

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Racisme>

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Discriminaci%C3%B3>

Mirada psicològica

Tracte diferent, sentiment des de l'emissor: poder, voler ajudar, infantilització del qui és diferent, sentiment des del receptor: enuig, "em sento dolgut", impotència, decepció, por, desprotecció, desconfiança, inseguretat, incertesa...

Mancances del migrant: llengua, cultura, família, amics, status, paisatge, contacte amb el grup ètnic...

Víctima de la desconfiança.

Mirada experiencial

Reflexió i debat. Es pot fer previ al visionat o després de veure'l.

T'has sentit alguna vegada discriminat?

Explica les situacions.

Com t'has sentit per dins? Què has fet o dit? Què hauries volgut fer o dir? Què hauries pogut fer o dir?

Has discriminat alguna vegada algú? Explica les situacions.

Com t'has sentit? Què has fet o dit? Què hauries volgut fer o dir? Què hauries pogut fer o dir?

La lectura d'alguns llibres que parlen d'aquests temes, poden ajudar a ampliar la mirada més enllà de les experiències personals. Bibliografia recomanada i consultada al final d'aquest document.

DOCUMENTAL: UNA MIRADA AL RACISME. TEMES DE REFLEXIÓ.

- Consciència d'identitat. El color com a part de la identitat el té tothom?
- Els blancs són els que racialitzen?
- Causa de que el color negre, en general, tingui connotacions negatives.
- Veure's violentat per la identitat que es té.
- Carreres i món laboral. Tothom pot escollir?
- Racisme institucional.
- El dol per les pèrdues, en el fet d'emigrar.
- Com se senten aquestes persones? Sofreixen?
- Quin és el paper del professorat? O quin hauria de ser?
- Disposar de recursos per gestionar el tracte que es rep com a immigrant.

ACTIVITATS:

1. LA IDENTITAT

ACTIVITAT: "Examen d'identitat" (inspirat en l'experiència d'Amin Maalouf). Quins són els elements de la teva identitat? Escorcolla la teva memòria i posa els uns al costat dels altres.

"Cadascuna de les teves pertinences et vincula a diferents milions de persones. Per exemple, ser francès et vincula a uns seixanta milions de persones. Com més pertinences tens en compte, més específica, única, complexa i insubstituïble resulta la teva identitat". Amin Maalouf.

Què has tingut en compte a l'hora de definir la teva identitat? L'origen dels teus avis? Llengua? Religió?

"Sovint és la nostra mirada la que tanca els altres en les seves pertinences més estretes, i també és la nostra mirada allò que pot alliberar-los" Amin Maalouf.

2. ELEMENTS DEFINITORIS D'IDENTITAT

ACTIVITAT: Imagina un nadó que acaba de néixer i que és allunyat del seu medi i situat en un altre entorn; comparar les diferents "identitats" que podria adquirir. Què és verdaderament innat en els elements de la identitat?

DEBAT sobre aquesta frase: *"Ni tan sols els color i el sexe són elements "absoluts" d'identitat"* Amin Maalouf.

Diu Amin Maalouf: *És innegable que el que determina la pertinença d'una persona a un grup donat és essencialment la influència d'altri; la influència dels qui té a prop –pares, compatriotes, correligionaris-, els quals intenten fer-se'l seu, i la influència dels qui té enfront, els quals s'esforcen per excloure'l. Cadascú de nosaltres ha d'obrir-se pas entre els camins en què és empès i els que li són prohibits o plens de trampes sota els peus; ningú no és de cop si mateix, ningú no es limita a "prendre consciència" del que és, sinó que esdevé el que és; no es limita a "prendre consciència" de la seva identitat, sinó que l'adquireix a poc a poc.*

ACTIVITAT: Abans has fet una llista dels teus trets d'identitat. Reflexiona sobre què et fa prendre consciència d'aquests trets que tu has escrit. Ara n'escruries d'altres? N'afegiries o en trauries de la llista? Per què?

IDEES I COMENTARIS DELS PROTAGONISTES DEL DOCUMENTAL "UNA MIRADA AL RACISME":

- El color de la pell és un tret d'identitat. Te n'adones sobretot a partir de secundària. Identitat com a negre.
- Quan et pregunten d'on ets? (Perquè et veuen d'un altre color). Sóc d'aquí! (Perquè ha nascut aquí).
- Por dels pares respecte el futur dels fills adoptats.

FRASES DELS PROTAGONISTES, COM A PUNT DE PARTIDA

M'estan violentant per la meua identitat, per ser marroquí, per ser negre, per ser

A mida que anava creixent volia trobar sentit al per què havia de lidiar amb això tota la meua vida.

Acabes sentint-te una persona que no pertany al lloc on estàs vivint perquè veus aquesta diferència amb la que et van categoritzant.

3. LA MANERA D'EXPRESSAR-SE

ACTIVITAT: Revisa la teua manera d'expressar-te. Quins judicis de valors emets, sense pensar-t'hi gaire? Per exemple: Els servís han... els anglesos han... els negres han... els àrabs es neguen... Sense pensar-nos-hi gaire emetem judicis de valors sobre un o altre poble: treballador, gandul, hipòcrita, orgullós, obstinat...

"Les paraules que fem servir no són innocents i contribueixen a perpetuar prejudicis que al llarg de la Història han demostrat ser perversos i funestos" Amin Maalouf.

IDEES I COMENTARIS DELS PROTAGONISTES DEL DOCUMENTAL "UNA MIRADA AL RACISME":

- Insultar: puto moro, ets pobre, ets negre...
- Quan vas a comprar et vigilen més.
- Quan entres en un supermercat, es pensen que vas a robar.
- No a la paraula racialitzada, es defineix respecte a una altra ètnia, relació de poder.
- Una persona negra és una persona negra. La paraula negra hauria de ser suficient.
- A la comissaria també et pot dir coses que et poden fer mal, com "Ves-te'n al teu país".
- A una nena negra que li toquen els cabells perquè són rinxolats.

FRASES DELS PROTAGONISTES, COM A PUNT DE PARTIDA

Entenem la paraula negre com en negatiu.

Quin comentari racista em faran avui?

“Papa, com és que la gent em toca el cabell sense demanar-me permís, si jo no ho vull i, a més, gent que no conec de res?”

Quan vas a comprar et vigilen més.

4. CULTURA

REFLEXIONS:

Es podria formular una equació entre la cultura del país d'acollida i la cultura del país d'origen?

Cultura del país d'acollida: què és el que forma part del bagatge afectiu mínim de cada persona i què pot ser legítimament acceptat o rebutjat? La mateixa pregunta serveix per a la cultura d'origen dels immigrants: quins components d'aquesta cultura val la pena transmetre al país d'adopció com un dot valuós i quins s'haurien de guardar a la maleta?

IDEES I COMENTARIS DELS PROTAGONISTES DEL DOCUMENTAL “UNA MIRADA AL RACISME”:

- Per què hi ha diferència en els estudis superiors?
- Els joves pateixen molt en els espais d'oci, d'ensenyament... viuen mostres de racisme.
- No es va sentir ben atès a l'escola.
- La persona migrant o filla d'immigrant viu en dues cultures paral·leles.
- Es troben a faltar els amics, els familiars,...

FRASES DELS PROTAGONISTES, COM A PUNT DE PARTIDA

A l'escola no s'anomena el racisme pel seu nom, es té por a dir racisme.

T'infantilitzen. T'expliquen les coses com si fossis un nen que no té capacitat cognitiva.

He sufrido mucho en racismo y tal, però ahí se queda.

5. RELIGIÓ

ACTIVITAT: Què en penses d'aquesta afirmació:

Un humà pot viure sense cap religió però no sense cap llengua.

Es pot llegir el paràgraf següent, per donar més pistes de reflexió:

“La religió és per naturalesa exclusiva, mentre que la llengua no” Amin Maalouf. “Es pot practicar alhora l’hebreu, l’àrab, l’italià i el suec, però no es pot ser alhora jueu, musulmà, catòlic i luterà; i si s’esdevé que un mateix es considera adepte a dues religions alhora, llavors són els altres que no accepten una posició com aquesta”.

IDEES I COMENTARIS DELS PROTAGONISTES DEL DOCUMENTAL “UNA MIRADA AL RACISME”:

- Per què uns van a l’esplai i nosaltres a la mesquita?

6. LLENGUA

La llengua és un factor d’identitat i un instrument de comunicació. *“Separar llengua i identitat no sembla ni viable ni beneficiós. La llengua és per vocació l’eix de la identitat cultural, i la diversitat lingüística, l’eix de qualsevol diversitat. (...) Tot ésser humà necessita una llengua d’identitat. (...) Tots nosaltres necessitem aquest vincle d’identitat fort i segur. (...) No hi ha res tan perillós com intentar trencar el cordó maternal que lliga un home a la seva llengua. El fet que es trenqui o es vegi greument malmès té repercussions desastroses en el conjunt de la personalitat. (...) El dret de tot home a conservar la seva llengua d’identitat i a utilitzar-la lliurement s’ha d’establir amb tota claredat, sense la més mínima ambigüitat, i també és essencial que aquest dret s’observi de ben a prop i sense pausa.”* Amin Maalouf.

IDEES I COMENTARIS DELS PROTAGONISTES DEL DOCUMENTAL “UNA MIRADA AL RACISME”:

- Per què em parlen en castellà? (tot i que la població sigui majoritàriament catalana). Et fan sentir diferent, parlant en castellà.

- El català va ser una barrera per integrar-me.

FRASES DELS PROTAGONISTES, COM A PUNT DE PARTIDA

“Ets diferent i et parlaré en castellà!”

La profe de català es la que me hacía bulling.

7. ASSUMIR LA PRÒPIA DIVERSITAT

Els que puguin assumir plenament la seva diversitat serviran d’“enllaç” entre les diferents comunitats i les diferents cultures, i faran de “ciment”, per dir-ho d’alguna manera, en les societats en què visquin. En canvi, els que no puguin assumir la pròpia diversitat aniran a parar, en alguns casos, al camp dels més virulents dels assassins per motius d’identitat, i s’acarnissaran amb els que representin aquella part de si mateixos que voldrien eliminar. Un “odi de si mateix” no poc freqüent al llarg de la Història...

IDEES EXTRETES DELS PROTAGONISTES DEL DOCUMENTAL “UNA MIRADA AL RACISME”

- El racisme només és d'ultradreta.
- És una afectació humana. Tots som racistes, perquè tenim por dels altres.
- Quan emigrem pensem que anem en un lloc on tot va millor, molta motivació... Però quan arribes aquí, t’infantilitzen, ... i t’adones que no pertanys a aquest lloc, això provoca un distanciament.
- Llei d’estrangeria dura i racista. (Dificultat per trobar feina, empadronar-se. Importància de tenir un suport familiar aquí)

FRASES DELS PROTAGONISTES, COM A PUNT DE PARTIDA

L’administració són la gent discriminatòria per excel·lència.

ALTRES ACTIVITATS

ACTIVITAT 1: DEBAT OBERT A PARTIR DEL DOCUMENTAL

El debat dependrà del tipus d'alumnat i caldrà ser molt sensible a les situacions personals.

- Després de veure el documental, deixar uns minuts en silenci i que cadascú del grup, pugui pensar- i qui vulgui escriure-, el que més l'ha colpit, ja sigui perquè ho ha viscut de forma directa o indirecta, perquè se sent proper a alguna de les persones que intervenen...
- Obrir un debat, en què tothom lliurement pot expressar el que pensa.
- És important que puguin parlar dels sentiments que han experimentat.

ACTIVITAT 2: LECTURES COMENTADES

Lectura comentada de llibres que ens poden ser útils (Bibliografia adjunta). Aquestes lectures poden ajudar a tenir una mirada calidoscòpica sobre el racisme.

ACTIVITAT 3: I NOSALTRES, QUÈ PODEM FER?

- Per grups petits (unes 4 persones), pensar què podem fer, què tenim al nostre abast, per combatre el racisme?
- Posada en comú dels diferents grups i arribar a acords consensuats i possibles.

ACTIVITAT 4: EXPRESSIÓ PLÀSTICA

- Buscar un recurs plàstic, que es pugui exposar en un lloc visible del centre, que reflecteixi aquest problema.

ACTIVITAT 5: REPENSAR I REVISAR ELS PROPIS PENSAMENTS

- Després del visionat del documental i de les diferents activitats que has fet, penses i sents el mateix? En què has variat?

ACTIVITAT 6: ÀMBIT FAMILIAR

Animar a l'alumnat a parlar del documental i les activitats fetes a l'aula, en l'àmbit de la família i fer un retorn de les converses.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA I LECTURES RECOMANADES

Bibliografia:

Blume, Jude: *La casa d'Iggie*. Barcelona: Viena, 2020. Guia de treball desenvolupada pel grup Desenvolupament personal i social (DPS – El punt de lectura), en aquest [enllaç](#).

Maalouf, Amin: *Les identitats que maten*. Barcelona: La Campana, 2006.

Rodríguez, Mónica: *Alma y la Isla*. Madrid: Anaya, 2016. Guia de treball desenvolupada pel grup Desenvolupament personal i social (DPS – El punt de lectura), en aquest [enllaç](#).

Umar, Ousman: *Viatge al país dels blancs*. Barcelona: Rosa dels vents, 2019.

Entrevista a Ousman Uman: [Més 324 - Ousman Umar ens presenta el llibre; Viatge al país dels blancs; \(ccma.cat\)](#)

Octubre de 2024.

Anna Carpena, Olga Cercós, Dolors Estrada, Conrad Izquierdo, Aurora Leal, Assumpció Lisón, Mercè Maeso i Assumpció Vila.